

Skippa matskålen!

- låt katten jobba för maten

TEXT: ANETTE RIMÖNT
FOTO: SHUTTERSTOCK

Nu får det vara slut med divalaterna. Slut på servicen. Det är dags för katten att börja jobba för maten, anser ett amerikanskt forskarteam.

Sverige brukar de hamna under kategorin aktiveringsleksaker. De där leksakerna som man kan stoppa kattgodis eller foderbitar i. På engelska brukar de kallas för "food puzzle" eller "puzzle feeder". På svenska borde de kallas för

"matpussel" eller "foderpussel", för det är mer passande i sammanhanget. Det är nämligen just pussel för utfodring det handlar om.

Mer stimulans

Matpussel är exakt vad det låter som.

Ett föremål som kan fungera som en behållare för godsaker, torrfoder och blötfoder, men som kräver att katten själv klurar ut hur man ska få tag i foderbitarna. Meningen med pusslen är att katten ska aktiveras mer eftersom problemet med uttråkade katter, spe-

ellt innekatter, är utbrett. Tristess leder ofta till mental stress – och det i sin tur kan leda till allvarliga beteendeproblem – exempelvis aggression, mindre trevliga uppmärksamhetsökande beteenden, att vägra gå på kattlådan och ätstörningar. Det kan även leda till hälsoproblem som fetma, diabetes och kroniska problem i nedre urinvägarna.

Detta är orsaken till varför en trio forskare vid University of California i Berkeley har kommit fram till att katter borde jobba för födan, istället för att få den serverad. I en studie som publicerades i den vetenskapliga tidskriften *Journal of Feline Medicine and Surgery* 2019, har de undersökt hur katter utfodras idag, och tagit reda på vad kattägare anser om att utfodra sina katter med någon form av matpussel.

Varierande svar

Studien bygger på svar från en enkätundersökning som genomfördes via internet i april 2018. Nästan 3 200 kattägare deltog i undersökningen, och resultatet visar att omkring 30 procent av dem regelbundet använde någon form av matpussel. Utöver det hade 18 procent av kattägarna faktiskt använt pussel tidigare, men sen slutat. Orsaken till att de hade slutat var katten själv. De ansåg att deras djur antingen var för lata för att lista ut hur de skulle komma åt fodret, eller att de inte var smarta nog för att lösa uppgiften.

Drygt hälften av kattägarna, 52 procent, hade aldrig provat något matpussel. Åtta procent hade aldrig ens hört talas om dem. Det vanligaste skälet till att man aldrig hade provat att använda ett pussel, var att man även hade hund eller flera katter som hade olika dieter. Men att ha flera husdjur hemma ska inte behöva vara ett hinder menar forskarna bakom studien, det ska ändå gå att erbjuda matpussel under övervakning eller sätta upp hinder för att skapa en hundfri zon i hemmet.

Finns i många former

I studien framgår det att fördelarna

Fakta

Enklaste sättet att prova pusselmetoden är att använda:

- Vanliga papperskassar
- Toa- eller hushållspappersrullar, Plast- eller pappersmuggar
- Plastflaskor utan kork
- Pappersförpackningar, till exempel flingpaket, äggkartonger, skokartonger som man kan skära ut hål i, lagom stora för att få in en tass
- Iskubsformer

Bästa sättet att introducera ett matpussel

- Erbjud lite foder i matskålen parallellt med introduktionen av ett matpussel
- Justera mängden foder i pusslet, så att det är enkelt att få tag i det, tills katten lär sig hur den ska göra
- Övervaka katten för att se om upplevelsen har en stimulerande och positiv effekt
- Öka gradvis mängden foder i pusslet, när katten förstår hur den ska göra, och inte visar några tecken på stress

med pusslen är många. En är att man tvingar katten att arbeta för maten. Eftersom det kräver en del tankeförmåga och testande, drar pusslen nytta av kattens kattjaktinstinkt. En annan är att det kräver mer fysisk aktivitet, som i sin tur kan bidra till att minska stressnivåerna.

Poängen är också att pusslen kan se ut på väldigt många olika sätt, och därför ha olika svårighetsgrader, så att de ska vara lätta att anpassa till nivån katten är på. Det finns idag flera olika modeller på marknaden, vilka kan användas till antingen våt- eller torrfoder, eller både och. Vissa modeller kräver att man ska trycka eller rulla en mobil enhet med nosen. Det kan till exempel-

vis vara en plastkula med hål i. Andra modeller är stillastående och kräver att katten själva navigerar runt dem.

Går att tillverka själv

Dessutom kan man, som forskarna skriver i studien, enkelt tillverka ett pussel själv. Det behöver inte vara så märkvärdigt. Man kan till exempel skära hål i en kartong eller plastflaska. Till och med en vanlig papperskasse kan duga. Bara man ser till att göra det enkelt för katten i början, så att den kan klura ut hur det fungerar och inte blir frustrerad. Samtidigt är det viktigt att försäkra sig om att pusslet är tillräckligt utmanande, så att det ger den mentala stimulansen som behövs.

Enligt forskarna finns det egentligen ingen anledning att inte utfodra hela, eller åtminstone större delen av kattens dagsration via någon form av matpussel. Enligt studien listar de flesta katter snabbt ut hur man gör alldeles på egen hand, men det kan hända att de behöver lite hjälp på traven i början.

Anette Rimönt är vetenskapsjournalist med en fil.mag. i psykologi, specialiserad på kognitionspsykologi

"Dessutom kan man, som forskarna skriver i studien, enkelt tillverka ett pussel själv."